

Sygn. akt VII U 2271/13

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 15 stycznia 2014 r.

Sąd Okręgowy w Gdańsku

VII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący: SSO Monika Popielińska

Protokolant: st. sekr. sądowy Adrianna Mikulska

po rozpoznaniu w dniu 15 stycznia 2014 r. w Gdańsku

sprawy A. P.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G.

o prawo do emerytury

na skutek odwołania A. P.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G.

z dnia 26 września 2013 r. nr (...)

I. Zmienia zaskarżoną decyzję w ten sposób, iż przyznaje ubezpieczonemu A. P. prawo do emerytury z tytułu pracy w warunkach szczególnych od dnia 01 września 2013r.;

II. nie stwierdza odpowiedzialności organu rentowego za nieustalenie ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji;

III. zasądza od pozwanego organu rentowego na rzecz ubezpieczonego kwotę 120,00 zł (sto dwadzieścia złotych 00/100 groszy) tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego.

Sygn. akt VII U 2271/13

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 23 lipca 2013 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G. odmówił ubezpieczonemu A. P. prawa do emerytury w obniżonym wieku emerytalnym z tytułu pracy w szczególnym warunkach z uwagi na niespełnienie warunków nabycia tego prawa, przewidzianych przepisami ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2013 poz. 1440 ze zm.), dalej: ustawa. Organ rentowy podał, iż nie uwzględnił ubezpieczonemu do stażu pracy wykonywanej w szczególnych warunkach okresów pracy wykonywanej w szczególnych warunkach w okresie od dnia 13 stycznia 1977 r. do dnia 20 stycznia 1991 r. w Przedsiębiorstwie (...) w P. na stanowisku ślusarza spawacza – w ocenie pozwanego na podstawie przedłożonych dokumentów z archiwum trudno jest jednoznacznie ustalić, czy wskazana praca była wykonywana stale i w pełnym wymiarze czasu pracy w warunkach szczególnych wobec faktu, iż w świadectwie pracy z dnia 16 stycznia 1991 r. zakład pracy wskazał na stanowisko ślusarza spawacza, w legitymacji ubezpieczeniowej jedynie ślusarza, zaś kartoteki zarobkowe mówią o

stanowisku spawacza. Nadto nie uwzględniono szeregu okresu – enumeratywnie wymienionych w treści decyzji – urlopów bezpłatnych ubezpieczonego (k. 69-70 akt rentowych).

Odwołanie z dnia 03 października 2013 r. od powyższej decyzji pozwanego organu rentowego wniósł ubezpieczony A. P., zarzucając jej ustalenia niezgodne ze stanem faktycznym, wnosząc także o dopuszczenie dowodu z zeznań świadków na okoliczność charakteru oraz wymiaru pracy ubezpieczonego w spornym okresie (k. 2 akt sprawy).

W odpowiedzi z dnia 24 października 2013 r. na odwołanie pozwany organ rentowy wniósł o jego oddalenie, podtrzymując argumentację zaprezentowaną w spornej decyzji (k. 3-4 akt sprawy).

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny:

Ubezpieczony A. P., urodzony dnia (...), z zawodu spawacz po zasadniczej szkole zawodowej, w dniu 09 września 2013 r. złożył w Zakładzie Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G. wniosek o emeryturę w obniżonym wieku emerytalnym z tytułu pracy w szczególnym warunkach. Ubezpieczony nie jest członkiem Otwartego Funduszu Emerytalnego. Wymagany wiek 60 lat ubezpieczony ukończył w dniu 29 maja 2011 r. Ubezpieczony nie pozostaje w stosunku pracy.

okoliczności bezsporne, vide: wniosek ubezpieczonego o emeryturę – k. 1-7 akt rentowych

W toku postępowania przed organem rentowym ubezpieczony udowodnił według stanu na dzień 01 stycznia 1999 r. staż sumaryczny 31 lat, 4 miesiące i 17 dni – w tym 31 lat i 11 dni okresów składkowych oraz 4 miesiące i 6 dni okresów nieskładkowych – jednakże nie udowodnił wymaganych 15 lat pracy w warunkach szczególnych, a jedynie 10 lat, 2 miesiące i 11 dni.

Na skutek przeprowadzonego przez Sąd postępowania dowodowego uznać należało jednak, iż ubezpieczony łącznie udowodnił przeszło 15 lat pracy w warunkach szczególnych.

dowód: karta przebiegu zatrudnienia ubezpieczonego – k. 67 akt rentowych

Zaskarżoną w sprawie decyzją z dnia 26 września 2013 r. pozwany organ rentowy odmówił ubezpieczonemu prawa do emerytury w obniżonym wieku emerytalnym z tytułu pracy w szczególnym warunkach z uwagi na niespełnienie warunków nabycia tego prawa, tj. wobec nie udowodnienia wymaganego 15-letniego okresu pracy w szczególnych warunkach oraz nie rozwiązania stosunku pracy.

dowód: decyzja pozwanego o odmowie prawa do emerytury z dnia 26 września 2013 r. – k. 69 akt rentowych

W okresie od dnia 13 stycznia 1977 r. do dnia 20 stycznia 1991 r. ubezpieczony A. P. był zatrudniony w Przedsiębiorstwie (...) w P. na stanowisku ślusarza spawacza.

Proces produkcji w zakładzie pracy był logicznie rozplanowany w zakresie organizacji i usytuowania stanowisk pracy na hali produkcyjnej – tak, aby poszczególne brygady się ze sobą nie mieszały i nie przeszkadzały sobie w pracy.

Od 1977 r. do 1979 r. wnioskodawca wykonywał prace ślusarskie – nie posiadając wówczas formalnych uprawnień spawalniczych – jednakże za zgodą przełożonych wykonywał on w ramach brygady monterskiej prace w zakresie szepiania elementów.

Ubezpieczony od 1979 r. do 1991 r. pracował w ramach brygady spawalniczej, zajmując się spawaniem konstrukcji stalowych – razem z pracownikami o nazwiskach Z. i S.. Brygadziwą był Z. M.. Prace wykonywał on jedynie na hali produkcyjnej. Nie była to jedyna brygada spawaczy pracująca na tej hali – druga brygada spawalnicza podlegała Z. K. i pracowała „po sąsiedzku” w stosunku do brygady skarżącego. W powyższym okresie stale i w pełnym wymiarze czasu pracy wykonywał prace spawalnicze.

W zakładzie pracy w spornym okresie nie funkcjonowały brygady mieszane jeśli chodzi o specjalność – zawsze tylko brygady wyspecjalizowane: osobno monterskie, osobno spawalnicze.

Spawacze nie wykonywali nigdy innej pracy za wyjątkiem spawania – ponieważ nie nadążali za tempem prac monterskich. Inne osoby z innych brygad odpowiadały za przygotowanie elementów do spawania. Pojedyncze elementy miały do 12 m długości, spawacze pracowali na każdym z nich zazwyczaj po dwie osoby. Nie zdarzało się mieszanie, wypożyczanie pracowników pomiędzy poszczególnymi brygadami.

W cyklu produkcyjnym zakładu pracy najpierw pobierano materiał do produkcji z magazynu, przechodził on najpierw przez krajalnię (gdzie cięto, palono i wiercono w materiale), dalej trafiał do brygady monterów (którzy montowali poszczególne elementy), następnie do brygady spawaczy (osoby wyłącznie spawały), po czym po przejściu malarnię wypiaskowany i pomalowany produkt był wysyłany do odbiorcy.

Ubezpieczony posiada uprawnienia spawalnicze – odbywając wymagany w tym zakresie szereg szkoleń i przechodząc egzaminy. Pierwsze uprawnienia spawalnicze otrzymał w lipcu 1977 r.

Praca wykonywana była w pełnym wymiarze czasu pracy, niejednokrotnie także w godzinach nadliczbowych. Wynagrodzenie spawacze otrzymywali w formie akordu. Z tytułu wykonywanej pracy otrzymywali oni przez cały okres zatrudnienia dodatek szkodliwy.

W okresie od dnia 15 marca 1989 r. do dnia 31 grudnia 1990 r. wnioskodawca wykonywał za pośrednictwem przedsiębiorstwa (...) w W. pracę eksportową jako spawacz na budowie na terenie N., uzyskując u pracodawcy urlop bezpłatny. Praca wykonywana była tam przez wnioskodawcę przy budowie olbrzymiej elektrowni.

Ubezpieczony kontynuował zatrudnienie również u następcy prawnego Przedsiębiorstwa (...) w P. – będąc zatrudnionym na stanowisku spawacza ręcznego elektrycznego w okresie od dnia 24 lutego 1991 r. do dnia 31 maja 2000 r. w (...) S.A. Fabryce (...) w P. (który to okres pozwany organ rentowy uwzględnił do stażu pracy w warunkach szczególnych).

W ramach – nie kwestionowanych przez ubezpieczonego – okresów urlopów bezpłatnych w ramach zatrudnienia w w/w przedsiębiorstwie – poza wyjazdem eksportowym pomagał on wówczas rodzicom w gospodarstwie rolnym.

dowód: świadectwo pracy z dnia 16 stycznia 1991 r. – k. 7 akt (...), informacyjna karta zjazdowa – k. 10 akt (...), kopia legitymacji ubezpieczeniowej – k. 13-17 akt (...), świadectwo pracy z dnia 31 maja 2000 r. – k. 17 akt rentowych, pismo archiwum z dnia 11 lipca 2013 r. – k. 21 akt rentowych, kopia dokumentacji płacowej – k. 31-43 akt rentowych, akta osobowe – osobna koperta w aktach sprawy, zeznania ubezpieczonego oraz świadków M. T., Z. M. i Z. K. – protokół skrócony 37-41 akt sprawy, protokół elektroniczny k. 42 akt sprawy, zaświadczenie pracodawcy z dnia 21 stycznia 1991 r. – k. 30-31 akt sprawy, kopia książeczki spawacza – k. 32-36 akt sprawy

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił na podstawie dokumentacji zgromadzonej w aktach niniejszej sprawy, aktach rentowych pozwanego organu w zakresie zarówno ubezpieczonego, oraz aktach osobowych ubezpieczonego ze spornego okresu, których prawdziwość i rzetelność nie była przez żadną ze stron kwestionowana. Sąd również nie znalazł podstaw do podważenia jej wiarygodności z urzędu.

Podstawę ustaleń stanu faktycznego stanowiły także zeznania świadków M. T., Z. M. i Z. K. bowiem jako osoby obce, nie zainteresowane wynikiem postępowania, a jednocześnie zatrudnione w spornym okresie w tym samym zakładzie pracy, w ocenie Sądu zasługuje na walor wiarygodności, tym bardziej, że jego zeznania razem z pozostałym zgromadzonym w sprawie materiałem dowodowym, w tym wyjaśnieniami wnioskodawcy, tworzą zwartą i logiczną całość.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

W świetle poczynionych ustaleń faktycznych odwołanie skarżącego A. P. jest zasadne i z tego tytułu zasługuje na uwzględnienie.

Przedmiotem niniejszego postępowania była kwestia ustalenia prawa ubezpieczonego do emerytury w obniżonym wieku emerytalnym z tytułu pracy w szczególnych warunkach. Wyniki przeprowadzonego przez Sąd postępowania dowodowego wykazały, że wnioskodawca legitymuje się wymaganym 15-letnim stażem pracy w szczególnych warunkach, co sprawia, iż stanowisko organu emerytalnego odmawiające wnioskodawcy prawa do wcześniejszej emerytury, nie jest słuszne.

Ogólne zasady nabywania prawa do emerytury dla ubezpieczonych urodzonych po 1948 r. zostały uregulowane w treści art. 184 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2013 poz. 1440 ze zm.), dalej: ustawa, zgodnie z którym ubezpieczonym urodzonym po dniu 31 grudnia 1948 r. przysługuje emerytura po osiągnięciu wieku przewidzianego w art. 32, 33, 39 i 40, tj. spełniają łącznie następujące warunki:

- 1) legitymują się okresem zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze wymaganym w przepisach dotychczasowych do nabycia prawa do emerytury w wieku niższym niż: 65 lat dla mężczyzn, 60 lat dla kobiet,
- 2) mają okres składkowy i nieskładkowy wynoszący co najmniej: 25 lat dla mężczyzn, 20 dla kobiet,
- 3) nie przystąpili do otwartego funduszu emerytalnego albo złożyli wniosek o przekazanie środków zgromadzonych na rachunku w otwartym funduszu emerytalnym, za pośrednictwem Zakładu, na dochody budżetu państwa.

Podkreślenia wymaga, iż art. 184 ust 2 powyższej ustawy zmieniony został przez art. 1 pkt 20 ustawy z dnia 11 maja 2012 r. o zmianie ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2012 r. nr 637) z dniem 01 stycznia 2013r., co skutkuje tym iż od 01 stycznia 2013 r. celem uzyskania uprawnienia do emerytury w warunkach szczególnych nie ma konieczności spełniania przez ubezpieczonych przesłanki rozwiązania stosunku pracy.

Aktem wykonawczym, do którego odsyła ustawa, jest rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego dla pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze. Stosownie do treści § 4 tego rozporządzenia pracownik, który wykonywał prace w szczególnych warunkach, wymienione w wykazie A, nabywa prawo do emerytury, jeżeli spełnia łącznie następujące warunki:

- 1) osiągnął wiek emerytalny wynoszący: 55 lat dla kobiet i 60 lat dla mężczyzn,
- 2) ma wymagany okres zatrudnienia, w tym co najmniej 15 lat pracy w szczególnych warunkach.

W wykazie A – prac w szczególnych warunkach, których wykonywanie uprawnia do niższego wieku emerytalnego – stanowiącym załącznik do rozporządzenia w dziale XIV (Prace różne) pod pozycją 14 wskazano prace przy spawaniu i wycinaniu elektrycznym, gazowym, atomowowodorowym.

Wskazać również należy, iż zgodnie z przepisem § 2 ust. 1 i 2 powołanego wyżej rozporządzenia okresami pracy uzasadniającymi prawo do świadczeń na zasadach określonych w rozporządzeniu są okresy, w których praca w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze jest wykonywana stale i w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym na danym stanowisku pracy.

Okresy pracy natomiast, o których mowa w ust. 1, stwierdza zakład pracy, na podstawie posiadanej dokumentacji, w świadectwie wykonywania prac w szczególnych warunkach, wystawionym według wzoru stanowiącego załącznik do przepisów wydanych na podstawie § 1 ust. 2 rozporządzenia, lub w świadectwie pracy (§ 2 ust. 2).

Trzeba jednak zwrócić uwagę, że zgodnie z utartą praktyką i orzecznictwem w postępowaniu przed sądem okresy zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, przewidziane rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze mogą być ustalane także innymi środkami dowodowymi niż dowód z zaświadczenia z zakładu pracy (por. uchwała Sądu Najwyższego z dnia 10 marca 1984 r., III UZP 6/84 oraz uchwała Sądu Najwyższego z dnia 21 września 1984 r. III UZP 48/84), a więc wszelkimi dopuszczalnymi przez prawo środkami dowodowymi.

Bezspornym jest, iż ubezpieczony w dniu 29 maja 2011 r. osiągnął 60 rok życia. Wnioskodawca na dzień złożenia wniosku udokumentował okres składkowy i nieskładkowy w wymiarze 25 lat, nie przystąpił do otwartego funduszu emerytalnego i nie pozostaje również w stosunku pracy – co biorąc pod uwagę brzmienie art. 184 ust. 2 ustawy od dnia 01 stycznia 2013 r. pozostaje okolicznością w sprawie bez znaczenia.

Przedmiotem sporu pozostawało ustalenie, czy za pracę w szczególnych warunkach – prace spawalnicze i ślusarskie – uznać można było sporny okres zatrudnienia ubezpieczonego od dnia 13 stycznia 1977 r. do dnia 20 stycznia 1991 r. w Przedsiębiorstwie (...) w P. na stanowisku ślusarza spawacza – wobec faktu, iż w ocenie pozwanego na podstawie przedłożonych dokumentów z archiwum trudno jest jednoznacznie ustalić, czy wskazana praca była wykonywana stale i w pełnym wymiarze czasu pracy w warunkach szczególnych wobec faktu, iż w świadectwie pracy z dnia 16 stycznia 1991 r. zakład pracy wskazał na stanowisko ślusarza spawacza, w legitymacji ubezpieczeniowej jedynie ślusarza, zaś kartoteki zarobkowe mówią o stanowisku spawacza. Nadto nie uwzględniono szeregu okresu – enumeratywnie wymienionych w treści decyzji – urlopów bezpłatnych ubezpieczonego.

W ocenie Sądu Okręgowego, fakt wykonywania przez ubezpieczonego pracy w szczególnych warunkach na stanowisku spawacza (nie ślusarza spawacza) w okresie latach 1979-1991 znajduje potwierdzenie w zebranych w sprawie materiale dowodowym (świadectwo pracy, akta osobowe, dokumentacja płacowa, legitymacja ubezpieczeniowa, książeczka spawacza, zaświadczenie pracodawcy). Niewątpliwie faktyczny rodzaj pracy ubezpieczonego został potwierdzony zeznaniami świadków – współpracowników ubezpieczonego z okresu zatrudnienia – którzy zgodnie wskazali, iż wnioskodawca stale i w pełnym wymiarze czasu pracy wykonywał w warunkach szczególnych prace spawalnicze. Należy wskazać, iż świadkowie ci stanowili wiarygodne osobowe źródła dowodowe dla Sądu, ponieważ pracowali w tym samym zakładzie pracy w okresie co do zasady pokrywającym się z zatrudnieniem tam ubezpieczonego: świadek M. T. (pracownik działu płac) w latach 1984-1990, świadek Z. M. w latach 1974-1990 z przerwą na odbycie zasadniczej służby wojskowej w latach 1974-1976, oraz świadek Z. K. w latach 1969-1989. Wszyscy ci świadkowie w sposób zbieżny i dla Sądu wiarygodny opisywali rodzaj i dokładne zadania, jakie wnioskodawca wykonywał w spornych okresach – nadto w ocenie Sądu mieli oni obiektywną możliwość posiadania wiedzy na temat rodzaju i charakteru pracy ubezpieczonego, mając z nim bardzo częstą styczność. Świadek M. T. nie była co prawda pracownikiem fizycznym, ale pracownikiem działu płac zakładu pracy – ale musiała posiadać, jak wyjaśniła, dokładną wiedzę odnośnie zakresu prac i ich rodzaju, co było podstawą naliczania każdemu pracownikowi wynagrodzenia, w toku których to czynności dysponowała ona pełną dokumentacją stanowisk pracy i zadań konkretnych pracowników (angażami, wnioskami premiovymi, kartotekami płac). Co jest niezwykle istotne – osoba ta często bywała na hali produkcyjnej, gdzie pracował A. P., w celu wykonywania fotografii prac załogi, znała dokładnie pracowników oraz rozlokowanie brygad na hali produkcyjnej. Potrafiła także bardzo precyzyjnie, a nadto zbieżnie z opisem pozostałych świadków, przedstawić systematykę harmonogramu produkcji. Z kolei świadek Z. M. od 1979 r. pracował w przedsiębiorstwie jako brygadzysta brygady spawaczy, do której przydzielono i w której pracował wnioskodawca – był zatem jego bezpośrednim przełożonym. W zakresie zeznań tego świadka godzi się podkreślić, iż wskazał on, że spawacze nie mieli obiektywnej możliwości wykonywania innych prac – bowiem zazwyczaj nie nadążali oni w stosunku do monterów ze spawaniem dostarczanych im elementów konstrukcji. Wyjaśnił on również, iż po przekształceniu (prywatyzacji) Przedsiębiorstwa (...) w P., które działało wówczas jako (...) S.A. w P. (obecnie w upadłości) nadal kontynuował tam zatrudnienie nadal jako brygadzysta brygady spawaczy, zaś po 2 latach do nowej spółki trafił ubezpieczony, również do bezpośrednio brygady nadzorowanej przez świadka. Podkreślił on, że z punktu widzenia pracowników – poza nazwą przedsiębiorstwa – nie zmieniło się zupełnie nic, praca odbywała się w ten sam sposób i na tej samej hali produkcyjnej.

W ocenie Sądu stanowi to przesłankę do uznania spornego okresu za pracę w warunkach szczególnych w tym sensie, iż okres pracy ubezpieczonego od dnia 24 lutego 1991 r. do dnia 31 maja 2000 r. w (...) S.A. Fabryce (...) w P. został przez pozwany organ rentowy uwzględniony do stażu pracy w warunkach szczególnych (co wynika wprost z treści notatki wewnętrznej pozwanego z dnia 24 września 2013 r. – k. 59 akt rentowych). Wreszcie za wiarygodne Sąd Okręgowy uznał zeznania świadka Z. K. – również spawacza tak jak skarżący, jednakże pracującego w innej brygadzie spawalniczej na tej samej hali produkcyjnej, jako to obrazował świadek: „ok. 2 m dalej”.

W sposób całkowicie analogiczny w/w osoby opisywały stanowisko pracy ubezpieczonego jako spawacza, jak również wykonywane przez niego prace. I tak, ze zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego wynika, iż od 1977 r. do 1979 r. wnioskodawca wykonywał prace ślusarskie – nie posiadając wówczas formalnych uprawnień spawalniczych – jednakże za zgodą przełożonych wykonywał on w ramach brygady monterskiej prace w zakresie szepiania elementów. Następnie od 1979 r. pracował on w ramach brygady spawalniczej, zajmując się spawaniem konstrukcji stalowych – razem z pracownikami o nazwiskach Z. i S.. Brygadziwą był Z. M.. Prace wykonywał on jedynie na hali produkcyjnej. Nie była to jedyna brygada spawaczy pracująca na tej hali – druga brygada spawalnicza podlegała Z. K. i pracowała „po sąsiedzku” w stosunku do brygady skarżącego. W zakładzie pracy w spornym okresie nie funkcjonowały brygady mieszane jeśli chodzi o specjalność – zawsze tylko brygady wyspecjalizowane: osobno monterskie, osobno spawalnicze. Spawacze nie wykonywali nigdy innej pracy za wyjątkiem spawania – ponieważ nie nadążali za tempem prac monterskich. Inne osoby z innych brygad odpowiadały za przygotowanie elementów do spawania. Pojedyncze elementy miały do 12 m długości, spawacze pracowali na każdym z nich zazwyczaj po dwie osoby. Nie zdarzało się mieszanie, wypożyczanie pracowników pomiędzy poszczególnymi brygadami. W cyklu produkcyjnym zakładu pracy najpierw pobierano materiał do produkcji z magazynu, przechodził on najpierw przez krajalnię (gdzie cięto, palono i wiercono w materiale), dalej trafiał do brygady monterów (którzy montowali poszczególne elementy), następnie do brygady spawaczy (osoby wyłącznie spawały), po czym po przejściu malarnię wypiaskowany i pomalowany produkt był wysyłany do odbiorcy. Niewątpliwie postępowanie dowodowe potwierdziło, iż ubezpieczony posiada uprawnienia spawalnicze – odbywając wymagany w tym zakresie szereg szkoleń i przechodząc egzaminy. Pierwsze uprawnienia spawalnicze otrzymał w lipcu 1977 r. (k. 32-36 akt sprawy). Praca spawaczy w zakładzie, jak wyjaśniano, wykonywana była w pełnym wymiarze czasu pracy, niejednokrotnie także w godzinach nadliczbowych. Wynagrodzenie spawacze otrzymywali w formie akordu. Z tytułu wykonywanej pracy otrzymywali oni przez cały okres zatrudnienia dodatek szkodliwy. W okresie od dnia 15 marca 1989 r. do dnia 31 grudnia 1990 r. wnioskodawca wykonywał za pośrednictwem przedsiębiorstwa (...) w W. pracę eksportową jako spawacz na budowie na terenie N., uzyskując u pracodawcy urlop bezpłatny. Praca wykonywana była tam przez wnioskodawcę przy budowie olbrzymiej elektrowni. Ubezpieczony wreszcie kontynuował zatrudnienie również u następcy prawnego Przedsiębiorstwa (...) w P. – będąc zatrudnionym na stanowisku spawacza ręcznego elektrycznego w okresie od dnia 24 lutego 1991 r. do dnia 31 maja 2000 r. w (...) S.A. Fabryce (...) w P. (który to okres pozwany organ rentowy uwzględnił do stażu pracy w warunkach szczególnych).

Tym samym w ocenie Sądu Okręgowego brak było jakichkolwiek podstaw do zakwestionowania faktu, iż od 1979 r. do 1991 r. ubezpieczony A. P. stale i w pełnym wymiarze czasu pracy wykonywał w warunkach szczególnych w ramach wyspecjalizowanej brygady spawalniczej prace spawacza.

W zakresie rozbieżności odnośnie nazewnictwa stanowiska pracy ubezpieczonego – na s. 89 legitymacji ubezpieczeniowej (k. 13-17 akt (...)) wskazanego jako ślusarz – Sąd miał na uwadze, iż okoliczność tę niejako potwierdza zgromadzony w sprawie materiał dowodowy w tym sensie, iż od 1977 r. do 1979 r. wnioskodawca wykonywał faktycznie prace ślusarskie – nie posiadając wówczas formalnych uprawnień spawalniczych – jednakże za zgodą przełożonych wykonywał on w ramach brygady monterskiej prace w zakresie szepiania elementów. W ocenie świadków de facto zajmował się on spawaniem w tym sensie, iż szepiał poszczególne elementy konstrukcyjne. Odmienne o stanowisku pracy ubezpieczonego świadczy jednakże dokumentacja – akta osobowe (angaże) oraz dokumentacja płacowa – w myśl której do października 1979 r. wnioskodawca był zatrudniony jako ślusarz, a nie spawacz.

W powyższym zakresie Sąd Okręgowy miał na uwadze utrwalony pogląd judykatury, zgodnie z którym same zeznania świadków, z uwagi na szczególny i wyjątkowy charakter emerytury w obniżonym wieku, nie mogą

przesądzać o wykonywaniu pracy w szczególnych warunkach, gdy nie znajdują potwierdzenia w dokumentacji zebranej w aktach osobowych (wyrok Sądu Apelacyjnego w Łodzi z dnia 3 kwietnia 2013 r., III AUa 1267/12). W razie przeprowadzenia w zasadzie wyłącznie dowodów z zeznań świadków, nie mogą one, choćby ze względu na znaczny upływ czasu, stanowić wystarczająco pewnego źródła dla rekonstrukcji faktów o rodzaju zatrudnienia, warunkach pracy i płacy oraz pozostałych niezbędnych okoliczności, w szczególności, gdy dotychczas przedłożone dokumenty tego nie potwierdzają, a zeznania świadków obarczone są znacznym stopniem ogólnikowości (wyrok Sądu Apelacyjnego w Szczecinie z dnia 22 stycznia 2013 r., III AUa 673/12). Prawo do wcześniejszej emerytury stanowi odstępstwo od zasady powszechnego wieku emerytalnego i w związku z tym nie można poprzestać tylko na jego uprawdopodobnieniu, lecz musi zostać udowodnione, a temu służą dokumenty. Dlatego, w tej kategorii spraw podkreśla się, że same zeznania świadków, gdy nie znajdują potwierdzenia w dokumentach pracowniczych nie stanowią miarodajnego dowodu pracy w szczególnych warunkach (wyrok Sądu Apelacyjnego w Białymstoku z dnia 22 maja 2013 r., III AUa 952/12; analogicznie wyrok Sądu Apelacyjnego w Białymstoku z dnia 17 kwietnia 2013 r., III AUa 1030/12).

W przedmiotowej sprawie twierdzenia wskazanych wyżej wskazanych świadków co do stałego, od początku zatrudnienia (1977 r.) wykonywania prac spawacza w warunkach szczególnych, nie znajdują w ocenie Sądu odzwierciedlenia w dokumentacji zgromadzonej w aktach sprawy – aktach rentowych, aktach osobowych – bowiem z dokumentacji wynika fakt wykonywania przez skarżącego w latach 1977-1979 pracy ślusarza, a nie spawacza.

Okoliczność ta pozostaje jednakże bez znaczenia, bowiem uznane przez Sąd Okręgowy w ramach przeprowadzonego postępowania dowodowego okresy zatrudnienia ubezpieczonego (w tym z odliczeniem od nich, przyznanych przez ubezpieczonego, okresów urlopów bezpłatnych) oznaczają bowiem przyjęcie, iż prace spawacza w warunkach szczególnych wykonywał on stale i w pełnym wymiarze czasu pracy przez przeszło 15 lat – zatem w zakresie wystarczającym do przyznania wnioskowanego świadczenia w postaci emerytury w obniżonym wieku z tytułu pracy w warunkach szczególnych.

W ocenie Sądu Okręgowego, wobec udowodnienia wykonywania stale i w pełnym wymiarze czasu pracy w warunkach szczególnych, ubezpieczony A. P. spełnił wszystkie przesłanki dla nabycia emerytury w obniżonym wieku, ponieważ osiągnął 60 rok życia, na dzień złożenia wniosku udokumentował okres składkowy i nieskładkowy w wymiarze 25 lat, nie przystąpił do otwartego funduszu emerytalnego, a także spełnił przesłankę udokumentowania stażu co najmniej 15 lat pracy wykonywanej w szczególnych warunkach.

W tym miejscu zwrócić także należy uwagę na to, iż zgodnie z brzmieniem art. 118 ust. 1a ustawy, w razie ustalenia prawa do świadczenia lub jego wysokości orzeczeniem organu odwoławczego za dzień wyjaśnienia ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji uważa się również dzień wpływu prawomocnego orzeczenia organu odwoławczego, jeżeli organ rentowy nie ponosi odpowiedzialności za nie ustalenie ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji. Organ odwoławczy, wydając orzeczenie, stwierdza odpowiedzialność organu rentowego.

Należy podkreślić, że zgodnie z wyrokiem Trybunału Konstytucyjnego z dnia 11 września 2007 r. OTK-A 2007/8/97 powyższy przepis należy rozumieć w ten sposób, że za dzień wyjaśnienia ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji uznaje się dzień wpływu prawomocnego orzeczenia tylko w sytuacji, gdy za nie ustalenie tych okoliczności nie ponosi odpowiedzialności organ rentowy.

Zdaniem Sądu, w niniejszej sprawie okoliczności, na podstawie których Sąd uznał odwołanie ubezpieczonego za zasadne zostały ostatecznie wyjaśnione w drodze uzupełnienia materiału dowodowego o zeznania świadków i ubezpieczonego wyjaśniające zakres obowiązków i charakter pracy ubezpieczonego, co uzasadnia zastosowanie dyspozycji art. 118 ust. 1a ustawy poprzez wnioskowanie a contrario.

W konkluzji Sąd Okręgowy na mocy art. 477¹⁴ § 2 k.p.c. w związku z cytowanymi wyżej przepisami, w punkcie I wyroku zmienił zaskarżoną decyzję organu rentowego z dnia 26 września 2013 r. i przyznał ubezpieczonemu A. P. prawo do emerytury z tytułu pracy w szczególnych warunkach od dnia 01 września 2013 r. (tj. od pierwszego dnia miesiąca

złożenia wniosku o emeryturę jako spełnienia ostatniej przesłanki ustawowej przyznania świadczenia). Sąd Okręgowy wziął pod uwagę fakt, iż wniosek o emeryturę ubezpieczony złożył w dniu 09 września 2013 r. oraz dyspozycję art. 129 ust. 1 cyt. ustawy, zgodnie z którym świadczenia wypłaca się poczynając od dnia powstania prawa do tych świadczeń, nie wcześniej jednak niż od miesiąca w którym zgłoszono wniosek.

Działając zaś na podstawie art. 118 ust. 1a ustawy, Sąd wnioskując a contrario, w punkcie II wyroku nie stwierdził odpowiedzialności pozwanego organu rentowego za nie ustalenie ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji, mając na uwadze fakt, iż dopiero wyniki niniejszego postępowania dowodowego pozwoliły na poczynienie wiążących ustaleń co do charakteru zatrudnienia ubezpieczonego, mającego wpływ na jej prawo do wnioskowanego świadczenia.

Wreszcie zaś w punkcie III wyroku Sąd Okręgowy, kierując się zasadą odpowiedzialności za wynik procesu, na podstawie art. 98 k.p.c. w związku z art. 108 § 1 k.p.c. w związku z § 2 ust. 1 i 2 w związku z § 3 ust. 1 w związku z § 11 ust. 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu (Dz. U. 2013 r. poz. 490 z późn. zm.), zgodnie z wnioskiem ubezpieczonego (punkt 2 pisma procesowego z dnia 25 listopada 2013 r. – k. 13 akt sprawy), obciążył pozwanego Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G. jako stronę przegrywającą, kosztami zastępstwa procesowego ubezpieczonego w wysokości 120 zł, zasądzając je w dwukrotności stawki minimalnej, biorąc pod uwagę rodzaj i stopień zawłości sprawy, nakład pracy pełnomocnika oraz jego wkład pracy w przyczynienie się do wyjaśnienia sprawy i dokonania jej rozstrzygnięcia, jak również wniosków w tym zakresie.

SSO Monika Popielińska